

do danas niko o tome nije dovoljno brinuo. Zato je krajnje vreme, da pristupe naše zdravstvene institucije organizaciji barem sopstvenih medicinskih istorijskih kabineta, u kojima bi se sve do podizanja pravog Medicinskog muzeja skupljalo i čuvalo sve što u mariborskoj zdravstvenoj pokrajini ima neku vezu sa historijom medicine. Kao primer neka nam bude zbirka anestezijskih aparata, instrumenata i pomagala, koja se nalaze na Odeljenju za anesteziju i reanimaciju Opšte bolnice u Mariboru. Ovu zbirku sređuje i za nju skuplja medicinske predmete historijske vrednosti još od 1959. god. bolničarka Krista Orešek.<sup>3 4</sup>

## IZVORI:

<sup>1</sup> Pertl E.: *Franc Minařík (Biografski i bibliografski profil)* Zbornik za zgodovino naravoslovja in tehnike, 2, Slovenska matica, Ljubljana, 1974, 173-177. — <sup>2</sup> Minařík F.: *Farmaceutska historična zbirka v Pokrajinskem muzeju Maribor*, 1957. Tiskopis, čuvan u Pokrajinskom muzeju u Mariboru. — <sup>3</sup> Pertl E.: *Franc Minařík in njegova zgodovinska farmaceutska zbirka v Pokrajinskem muzeju Maribor*. Naše združeno zdravstvo, 1984, IV, 10, 16-18. — <sup>4</sup> Kolšek V.: *20 let oddelka za anesteziju in reanimaciju (Splošne bolnišnice Maribor)*. Ibidem, 1985, V, 5 (29), 6-7.

Emanuel PERTL

Wissenschaftliche Gesellschaft für die Geschichte der Gesundheitskultur Slovenien, Ljubljana, Maribor

PROF. MR PH FRANZ MINAŘÍK UND SEINE HISTORISCHE PHARMACEUTI — SCHE SAMMLUNG IN BEZIRCKS MUZEUM IN MARIBOR

Anlässlich der Vorbereitungen auf die Jubiläumsefeier zur hundersten Wiederkehr seiner Geburt im Juni 1987. stellt der Autor zunächst in kurzen Zügen die Persönlichkeit des verdienstvollen Gefeierten, Prof. Mr. ph. Franz Minařík, als Menschen und eminenten Wissenschaftler vor. Bei dieser Gelegenheit weist er auf die höchst interessante und kostbare pharmazeutische Sammlung Minaříks hin, die sich im Landesmuseum Maribor befindet, und unternimmt den Versuch, die Sammlung auf ähnliche Art und Weise zu beschreiben, wie Minařík dies im Jahr 1957 anlässlich seiner 70-Jahre-Feier tat, als er die Sammlung zum ersten Mal der Öffentlichkeit vorstellte. Anschliessend betont und begründet der Autor die dringende Notwendigkeit, in grösseren Zentren medizinische Museen zu errichten, wobei auch Maribor, das wichtigste Kulturzentrum des nordöstlichen Sloweniens, nicht zu umgehen wäre.

(Rad je primljen u Uredništvu 14. IX 1986. god.)

In memory  
UDC (614.253)

## U SPOMEN

PROF. DR MED. MIHAILO F. PROTIĆ  
(18. IV 1914 — 19. XI 1986)

Mihailo Protić je rođen 18. IV 1914. god. u Podgorici današnjem gradu Titogradu od oca Filipa, učitelja, i majke Nade, rođ. Popović, domaćice.

Osnovnu školu i gimnaziju je završio u Podgorici.

Odlučio se da studira medicinu, pa se upisao na Medicinski fakultet Univerziteta u Beogradu 1933. god.



Prof. dr Mihailo F. Protić

Studije je završio dobivši titulu doktora celokupnog lekanstva 1939. god. Po završenoj vojnoj obavezi otpočinje specijalizaciju hirurgije na II hirurškom odeljenju Opšte državne bolnice u Beogradu, čiji je šef bio poznati hirurg prim. dr Stojan — Stole Novaković.

Početakom II svetskog rata bio je na vojnoj vežbi u Podgorici kao bataljonski lekar 38. pešadijskog puca. Kapitulacija jugoslovenske vojske ga zatiče s jedinicom u Albaniji. Vojnici i oficiri se razilaze, a Protić se vraća u Beograd.

U Beogradu se zapošljava u privatnom Sanatorijumu sv. Vasilija Ostroškog, koji je vodio poznati humanista i profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu prof. dr Niko Miljanić. Tu Protić nastavlja specijalizovanje iz hirurgije, dežura, i produbljuje opšte medicinsko znanje uz druge hirunge i lekare koji su u ovoj ustanovi radili.

Tada se upoznaje sa mnogim naprednim ljudima, kao što su Pavle Vujović, Matija Radičević, Vojo Đukanović, i dr.

I sam prof. dr Miljanić je bio aktivan saradnik NOP i učesnik NOB. On i njegovi saradnici leče ilegalce, šalju sanitetski materijal partizanskim jedinicama, najviše Kosmajskom odredu, i održavaju vezu između partijaca i partijskih foruma u Beogradu i na terenu. Prof. dr Miljanić je sa saradnicima odlazio na teren, u Crnu Goru u Banjane, i tamo su ranjenim i bolesnim borcima ukazivali hiruršku pomoć i lečili ih. Po oslobođenju prof. dr Miljanić je, kao priznanje za ono što su on i njegovi saradnici uradili, bio izabran za prvog predsednika Crnogorskog anti-fašističkog vijeća.

Protić je radio kod prof. dr Miljanića sve do oslobođenja Beograda 20. X 1944. god.

Po oslobođenju Protić stupa u NOV i POJ i sa IV krajiškom brigadom V udarne divizije odlazi u Srem na front. Tu je hirurg brigade, zatim upravnik 820 bolnice u Slavonskom Brodu, i sa jedinicama stiže do Zagreba, gde ostaje do juna 1945. god. Imao je čin kapetana I klase.

Tada biva demobilisan iz JNA i postavljen za šefa Bolničkog odeljenja Komiteta za narodno zdravlje i socijalnu politiku Vlade FNR Jugoslavije, kojim je rukovodio dr Pavle Gregorić.

God. 1946. juna meseca bio je postavljen za upravnika Bolnice za koštano-zglobnu tuberkulozu u Banji Koviljači, gde ostaje sve do marta 1947. god.

God. 1947. odlazi sa službom za lekara Hirurške klinike novoosnovanog Medicinskog fakulteta u Sarajevu, gde završava specijalizaciju kod poznatih hirurga prof. dr B. Kovačevića i prof. dr F. Lukača, položivši specijalistički ispit 1949. god. God. 1948. izabran je za asistenta na Katedri hirurgije, a potom za stručnog saradnika. On se razvija u zapaženog hirurga, radeći u svim oblastima ove grane medicine, a najviše u oblasti abdomenske hirurgije. God. 1954. izabran je za docenta. Habilitovao se za nastavnika 1955. god. tezom „Perforacije i prsnuća creva i njihovo savremeno lečenje”. Ponovo je biran za docenta 1960. god., a maja 1962. god. za vanrednog profesora.

God. 1963. prelazi iz porodičnih razloga sa službom u Beograd, gde je izabran za načelnika Hirurškog odeljenja Železničke bolnice. Akademsku karijeru ne napušta, već ostaje honorarni profesor na Katedri hirurgije Medicinskog fakulteta u Sarajevu.

Da navedemo da se Protić veoma aktivno usavršavao u struci. God. 1954. je završio tromesečni kurs iz neurotraumatologije na Hirurškoj klinici Vojnomedicinske akademije u Beogradu kod prof. dr B. Dragojevića. God. 1958. bio je na usavršavanju u Parizu, na Klinici za kardiovaskularnu hirurgiju kod prof. dr D' Allaine-a i na Hirurškoj klinici prof. dr Sicard-a završivši kurs iz flebologije, i kod prof. dr Hillemand-a usavršavajući se u gastroenterologiji. U toku 1959. god. boravio je na usavršavanju u Beču na Hirurškoj klinici kod prof. dr Schönbauer-a i prof. dr Denk-a.

Posebno se interesovao za probleme u transfuziologiji krvi, pa je u ovoj oblasti razradio originalnu ideju unošenja krvi u organizam kroz petnu kost, što je naročito bilo pogodno za primenu u dece.

God. 1965. je odbranio titulu doktora medicinskih nauka tezom „Askaridoza kao uzrok hirurških oboljenja — jedan od problema nacionalne patologije u Bosni i Hercegovini”.

God. 1965. Protić je konkurisao za mesto vanrednog profesora na Katedri hirurgije Medicinskog fakulteta u Beogradu. Odluka kojom su bila izabrana dva druga kandidata bila je oborena sudskom presudom zbog nepravilnosti izbornog postupka. U ponovljenom postupku biranja ponovo su bila izabrana dva prethodno birana kandidata. Ta odbrana uskih i konzervativnih razloga s pozivom na tzv. red napredovanja, pri čemu je data prednost drugima, a ne Protiću, koji je konkurisao sa punim kvalifikacijama i sa toliko dobre volje, pokazala je dokle mogu da idu principi organizovane birokratije. Protić je bio izazvan da se od nepravde brani na energičan način, kakav je bio i njegov lični temperament. Nastala kon-

fliktna situacija je mnogo više škodila ugledu kandidata, referenata i samog Fakulteta, a manje Protiću.

Protić je nastavio da radi s nesmanjenom energijom na Hirurškom odeljenju Željezničke bolnice u Beogradu, i radio je sve do penzionisanja 1979. god., ispraćen s poštovanjem i zahvalnošću od svojih saradnika i bolesnika.

I ranije, a od tada posebno, bavio se istraživanjima u oblasti istorije naše zdravstvene kulture, prvenstveno medicine. Njegov rad je bio zapažen, pa je bio član Predsedništva Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Jugoslavije (sada Saveza), osnivač, član i prvi predsednik Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture Srbije, i član Uređivačkog odbora i saradnik časopisa „Acta historiae medicinae stomatologiae pharmaciae medicinae veterinariae” i „Arhiva za istoriju zdravstvene kulture Srbije”.

Bio je član Udruženja hirurga SFR Jugoslavije, Srpskog lekarskog društva, Internacionalnog društva za flebologiju, i Internacionalnog društva za istoriju medicine.

Aktivno je saradivao i u Sekciji za istoriju medicine Srpskog lekarskog društva, držeći povremeno predavanja na stručno-naučnim sastancima i saradujući u „Zborniku radova” Sekcije.

Učestvovao je kao referent, a i kao organizator, na više kongresa i simpozijuma posvećenih hirurškim pitanjima, a i naučnim sastancima o istoriji naše zdravstvene kulture.

Treba ukazati i na njegov rad kao angažovanog novinara, u kome je, posebno u oblasti informisanja i zdravstvenog prosvetavanja naroda, imao značajan udeo, napisavši preko 200 napisa. Bio je član Udruženja novinara SFR Jugoslavije.

Bio je i aktivan društveni radnik, član upravnih odbora i saveta raznih medicinskih i prosvetnih ustanova i domova, odbora i komisija, široko i zainteresovano društveno radeći.

U Sarajevu je bio jedno vreme sekretar Uređivačkog odbora časopisa „Medicinski arhiv”, član Upravnog odbora Društva ljekara BiH, član Univerzitetske komisije za izdavanje udžbenika, član Upravnog odbora Kliničke bolnice, član Republičkog centra za endemsku strumu, član Komisije za polaganje specijalističkog ispita iz hirurgije, član Više lekarske komisije za ratne invalide, član Disciplinskog suda za nastavnike i saradnike Univerziteta i zamenik disciplinskog tužioca, član Naučnog društva za istoriju zdravstvene kulture BiH.

U Beogradu je bio, sem navedenog, i član i podpredsednik Predsedništva Gastroenterološke sekcije SLD, član Predsedništva Sekcije za istoriju medicine SLD, član Upravnog odbora Hirurške sekcije SLD, sudija porotnik Vrhovnog suda SR Srbije (1965—1970), odbornik Veća radnih zajednica i član Saveta za rad OS Savski venac, profesor i član Veća Više medicinske škole, i dr.

Bio je saradnik „Medicinske enciklopedije Jugoslavije” i publikacije „Ko je ko u Jugoslaviji”.

Odlikovan je Ordenom rada sa zlatnim vencem i dva puta Ordenom zasluga za narod sa srebrnim vencem, a dodeljene su mu brojne povelje i plakete ustanova i društava u kojima je predano radio.

Objavio je preko 130 stručnih i naučnih radova iz oblasti hirurgije, i 5 monografija: „Mehanički ileus”, „Operativni zahvati na želucu i dvanaestopalačnom crevu”, „Anorektalna oboljenja”, „Hemoroidi” i „Hirurgija abdomena”. Objavio je 51 rad iz oblasti istorije zdravstvene kulture. Brojni radovi su ostali neobjavljeni u rukopisu.

Umro je, posle duže i teže bolesti, 19. XI. 1986. god. u Beogradu, gde je i sahranjen.

Mihaila Protića znamo kao kolegu iz mladih dana. Bio je uvek vredan, prihvaćao je rado sve predloge, trudio se oko poslova koji su ga interesovali.

Osnovno njegovo zanimanje je bila hirurgija. Godinama je u njoj radio, naporno i teško kao svi hirurzi, učestvujući u njoj i kao stručnjak — hirurg, i kao nastavnik, i kao naučni radnik. Njegovo habilitovanje i doktoriranje su dokaz da se nije zadovoljavao okvirima običnog hirurga praktičara, nastojavajući da postane, sem dobar hirurg, i dobar naučni radnik u ovoj oblasti medicine, i dobar pedagog. I njegove monografije su dokaz njegove želje i volje da pojedina hirurška pitanja prouči, i prezentira kao građu za poslediplomske studije i specijalizaciju mlađima.

Njegov interes za istoriju medicine i zdravstvene kulture u nas kao posao u kome je radio kao naučnik istraživač, podigao ga je u redove naših istaknutih



stručno-naučnih radnika u ovoj oblasti medicine. Istraživao je, čitao, pisao, ali bio i organizator društava ljudi koji su se ovim poslom bavili.

Voleo je narod i bolesnike, pa se nije zadovoljavao samo pisanjem stručnih i naučnih radova, koji su takođe doprinicali njegovom uticaju na poboljšanje načina lečenja, već se bavio aktivno i zdravstveno-prosvetnim radom, pišući brojne članke. A drugačije i nije mogao, jer je bio po struci i opredeljenju nastavnik.

Bio je dobar drug, prijatelj, saradnik, ma gde da je radio. Uvek je poslu prilazio prilježno, punim srcem, punim prihvatanjem zadataka.

Imao je veliku želju da pređe za nastavnika Medicinskog fakulteta u Beograd, ali mu se ta želja nije ostvarila.

Dobar muž i otac, imao je smisla za porodični život, vaspitan na patrijarhalnim tradicijama roditelja, posebno oca narodnog učitelja.

Popuštanje funkcije srca želeo je da popravi i svoj život produži ugradnjom pejsmekera, želeći da još radi i piše. Ali, komplikacije dijabetesne bolesti, prekratile su te njegove želje i htenja.

Prof. dr Mihailo Protić može da posluži kao ugled mlađim ljudima pred kojima je perspektiva život ali i aktivan rad, da treba raditi i na korist naroda. Narod je za Protića bio osnovni motor pokretač, mnogo ga je voleo, smatrao je da da mu je dužan i da treba da mu mnogo pruži, a mnogo je za narod, ljude i bolesnike i učinio.

Dragog druga, prijatelja, kolegu, saradnika, trudbenika prof. dr Mihaila Protića zadržaćemo u trajnoj uspomeni.

Prof. dr Slobodan ĐORĐEVIĆ

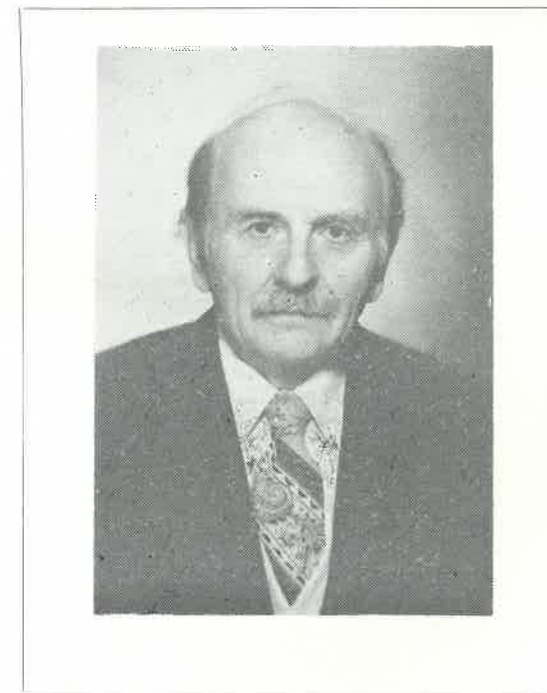
In memory  
UDC (614.253)

PRIM. HABIL. DR MED. KOSTA POPOV  
(20. XII 1915 — 30. VII 1985.)

Urologija kao i istorija zdravstvene kulture, te njegove duboko usađene ljubavi u životni poziv, ostale su nemoćne i morale prepustiti zagrljaju smrti prim. habil. dr Kostu Popova, osnivača makedonske, vojvođanske kao i somborske urologije. Srce čoveka i kolege prestalo je da kuca 30. VII 1985. god. i to je bio kraj neravnopravne borbe hirurga — urologa, istoričara zdravstvene kulture i hirurške bolesti. Neumitnost sudbine i tragedije u isto vreme.

Urologija, istorija zdravstvene kulture kao i somborska sredina ostala je siromašnija za jednog vrsnog čoveka, velikog humaniste, velikog hirurga — urologa i velikog istoričara zdravstvene kulture.

Tokom svoje dugogodišnje karijere požrtvovanog narodnog lekara utisnuo je neizbrisiv trag u razvoj zdravstvene kulture i urološke službe širom Jugoslavije. Život mu je bio buran, pun htenja, želja i ostvarenja.



Prim. dr Kosta Popov

Počeo je život rođenjem 20. XII 1915. god. u Žablju u Bačkoj. Posle završetka I svetskog rata porodica se seli u Novi Sad gde završava osnovnu školu i gimnaziju. God. 1933. upisuje se na Medicinski fakultet u Beogradu, a 1939. god. promovisan je za doktora opšte medicine. Iste godine stupa u Jugoslovensku ratnu mornaricu na